

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Ірина МАКОГІН, 1998 року народження, громадянка України, освіта вища: у 2020 році закінчила Національний університет «Одеська юридична академія», де здобула кваліфікацію: ступінь вищої освіти магістр спеціальність «Право», працює на посаді старшого юрисконсульта відділу правового забезпечення Головного управління Національної поліції в Черкаській області, виконала акредитовану освітньо-наукову програму Національного університету «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, м. Одеса (ОП 37284 Право (081 Право)).

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Національного університету «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, м. Одеса від «04» липня 2025 року №2082-10, у складі:

Голови
разової
спецради **Олени САМОЙЛЕНКО**, д.ю.н., професора, професора кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової діяльності Національного університету «Одеська юридична академія»;

Рецензентів: **Юлії ГРЕСЬ**, к.ю.н., доцента, доцента кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової діяльності Національного університету «Одеська юридична академія»;
 Анни КОЛОДІНОЇ, к.ю.н., доцента, доцента кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової діяльності Національного університету «Одеська юридична академія»;

Офіційних
опонентів: **Віктора ШЕВЧУКА**, д.ю.н., професора, завідувача кафедри криміналістики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;
 Миколи ЯНКОВОГО, к.ю.н., професора, професора кафедри кримінального процесу та криміналістики Одеського державного університету внутрішніх справ,

на засіданні «22» серпня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» Ірині МАКОГІН на підставі публічного захисту дисертації «Методика розслідування вбивств, вчинених через необережність» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в Національному університеті «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, м. Одеса.

Науковий керівник – Валерій ТИЩЕНКО, д.ю.н., професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України, професор кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової діяльності Національного університету «Одеська юридична академія».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в дисертації вперше комплексно розглянуто і проаналізовано криміналістичні, кримінально-правові, процесуальні правові та праксеологічні проблеми розслідування вбивств через необережність, що дало змогу сформулювати окрему криміналістичну методiku розслідування вказаного виду злочину, орієнтовану на вдосконалення практичної діяльності органів досудового розслідування. У процесі проведення дослідження були отримані результати, що характеризуються певною науковою новизною, а саме:

вперше:

- виокремлені спільні і відмінні криміналістично значущі риси умисних вбивств і вбивств, вчинених через необережність, що дало змогу зосередити увагу на виявленні і врахуванні ознак таких видів вбивств та показати особливості організації і методики їх розслідування;

- запропоновано на початку розслідування насильницького злочину, що супроводжується смертю потерпілого, застосовувати базову модель розслідування вбивств, а після виявлення ознак вбивства через необережність - окрему методiku розслідування даного виду злочину;

- обґрунтовано доцільність в аналізі механізму вбивства через необережність виділення чотирьох його стадій, що впливає на з'ясування правової і змістовної сутності події, її обставин та ролі її учасників: 1) докримінальна ситуація, що утворюється і спостерігається безпосередньо перед злочинною подією; 2) поведінка та дії винної особи і особи потерпілого, що передують вчиненню злочину; 3) вчинення злочинної дії і настання смерті потерпілого; 4) дії винної особи після настання смерті потерпілого;

- визначені напрями, засоби і методи вирішення тактичних завдань в залежності від типових слідчих ситуацій на початковому і подальшому етапах розслідування вбивств через необережність;

удосконалено:

- систему процесуальних і криміналістичних засобів встановлення форми вини особи, яка вчинила вбивство або нанесення тяжких тілесних ушкоджень, що спричинили смерть потерпілого, та оцінки наявності або відсутності вини особи за сукупності всіх обставин кримінально релевантної події;

- положення, стосовно кола обставин, що підлягають доказуванню, з урахуванням таких, що підтверджують чи спростовують необережну форму вини підозрюваної особи або її винність в цілому, мотиву і мети докримінальної поведінки винної особи, а також відсутності мотиву і мети вбивства потерпілої особи;

- визначення поняття та структури криміналістичної характеристики злочинів, передбачених ст. 119 Кримінального кодексу України, акцентуючи увагу на тих криміналістично значущих ознаках, що властиві саме вбивству через необережність: даних щодо винної особи та її докримінальної поведінки, механізму та способу вбивства через необережність, обстановки злочинної події, наявності і характеру зв'язків особи злочинця і особи потерпілого, особливостей слідової картини;

- положення щодо вирішення складних завдань розслідування вбивств через необережність за допомогою не тільки окремих слідчих (розшукових) дій, а також за допомогою відповідних тактичних операцій: встановлення підозрюваної особи у масованій бійці, затримання підозрюваного «за гарячими слідами», виявлення трупа зниклої особи та встановлення причин і обставин її смерті, розшук і затримання підозрюваної особи, що переходується від слідства та деякі інші.

дістало подальшого розвитку:

- класифікація криміналістичних методик відповідно до їх рівнів і видів, що дозволило виокремити методику розслідування вбивств через необережність як видову, а методику розслідування вбивств в цілому - як базову методику;

- теоретичні положення щодо значення встановлення наявності, форми і видів вини у розслідування подій, що супроводжуються настанням смерті потерпілої особи;

- теоретичні положення щодо виділення і їх вирішення на початковому етапі розслідування вбивств через необережність трьох стратегічних завдань: 1) з'ясування сутності кримінально релевантної події; 2) з'ясування основних обставин події та її попередня кваліфікація; 3) встановлення і затримання підозрюваної особи;

- визначення і значення типових слідчих ситуацій на початковому і подальшому етапах у розслідуванні кримінального правопорушення, зокрема в розслідуванні вбивств через необережність;

- наукові пропозиції щодо виокремлення у положеннях щодо проведення окремих слідчих дій і тактичних операцій не тільки тактичних, але й технологічних аспектів, що включають організаційно-управлінську діяльність та рекомендації з побудови типових алгоритмів у підготовці і проведенні слідчих (розшукових) дій.

Дисертація виконана українською мовою.

За змістом дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою КМУ від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 12 січня 2022 року №44 (зі змінами).

Здобувачка має 11 наукових публікацій, серед яких 5 статей, опубліковані у наукових фахових періодичних виданнях України з юридичних наук, а також 6 тез доповідей на всеукраїнській науковій та міжнародних науково-практичних конференціях:

Макогін І.В. Сприйняття та аналіз слідової картини вбивства, вчиненого з необережності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2023. Вип. 61. С. 93-96.

Макогін І.В. Завдання, які постають перед слідчим, під час розслідування вбивств з необережності, та способи їх вирішення. *Юридичний вісник*. 2023. Вип. 5. С. 108-113

Макогін І.В. Огляд місця події, як невідкладна слідча (розшукова) дія при розслідуванні вбивств з необережності. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2023. Вип. 5 (52). С. 87-91

Макогін І.В. Особливості допиту підозрюваної, у вчиненні вбивства з необережності, особи. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2023. Вип. 6 (53). С. 162-165

Макогін І.В. Слідчий експеримент як пізнавальна слідча дія при розслідуванні вбивств, вчинених з необережності. *Юридичний вісник*. 2023. Вип. 6. С. 248-254

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили свої зауваження:

Олена САМОЙЛЕНКО, д.ю.н., професор, професор кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової діяльності Національного університету «Одеська юридична академія», зазначила, що відносно роботи хоче зазначити наступне: робота актуальна та важлива на сьогодні, оскільки враховуючи технічний прогрес, який є, сучасні умови воєнних дій впливають на необхідність розроблення методики саме ненавмисних злочинів. Вказала, що злочини умисні складають меншу кількість, ніж злочини, які вчинені без умислу, тому така методика є актуальною та потрібною на сьогодні. Зазначила, що вагомість наукових положень представленої роботи полягає в тому, що здобувачка розглянула проблематику моделі розслідування вбивства, запропонувала застосовувати базову модель розслідування вбивства та запропонувала на початку розслідування насильницького злочину, що супроводжується смертю потерпілого, а також стосується виявлення ознак вбивств через необережність, що на сьогодні є певною проблемою саме на початку розслідування на момент відкриття провадження, виокремила спільні та відмінні риси умисних вбивств від вбивств, вчинених через необережність, тобто проведено певне розмежування. Зауважила, що не дивлячись на те, що в цілому структура дослідження є класичною, є моменти, які відрізняють її – обґрунтовано доцільність в аналізі механізму вбивства через необережність виділення чотирьох його стадій, що впливає на з'ясування правової і змістовної сутності події, а також дисертантка має достатню кількість публікацій – лише статей у фахових виданнях України – 5. Вказала, що робота цілісна, вона завершена, за змістом робота відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою КМУ від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), зазначила, що буде підтримувати здобувачку та голосувати за присудження їй ступеня доктора філософії.

Юлія ГРЕСЬ, к.ю.н., доцент, доцент кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової діяльності Національного університету «Одеська юридична академія», зауваження виклала у письмовій формі у наданій рецензії та оголосила під час виступу, у дискусії зазначила, що

представлена наукова праця є не лише теоретично обґрунтованою, як зазначалося, але й має під собою і певний практичний матеріал та практичний досвід роботи дисертантки, тому що висновки та наукові пропозиції зроблені Іриною Володимирівною в роботі, ґрунтуються на аналізі матеріалів кримінальних проваджень, на результатах опитування практичних співробітників, що є досить важливим на сьогодні, тому що будь-які наукові напрацювання в першу чергу спрямовані на забезпечення потреби практики в боротьбі зі злочинністю. Вказала, що наука має бути не для науковців, а для практикуючих співробітників і на сьогодні в умовах, коли збільшується кількість необережних вбивств, питання якісного забезпечення методики і тактики здійснення розслідування такої категорії кримінальних правопорушень є надзвичайно актуальним. Висловила думку, що Ірина Володимирівна впоралася з поставленим завданням, її наукові висновки є досить обґрунтованими, на достатньому рівні методологічно опрацьовано значну кількість криміналістичної літератури, практичних джерел і результати наукових досліджень та пропозицій авторки отримати певну практичну впровадженість як в наукову діяльність університету, так і ОДУВС та безпосередньо в практичну діяльність слідчих. Підкреслюючи ще раз, що в роботі не виявлено ознак академічного плагіату, робота є цілісним та комплексним, закінченим дослідженням, яке відповідає вимогам, які висуваються до такого виду робіт, засвідчила, що підтримує Ірину Володимирівну в тому, що вона заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Анна КОЛОДІНА, к.ю.н., доцент, доцент кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової діяльності Національного університету «Одеська юридична академія», зауваження виклала у письмовій формі у наданій рецензії та оголосила під час виступу, у дискусії зазначила, що повністю підтримує думку колег, що в роботі мета та поставлені завдання знайшли своє логічне завершення та відображення у статтях, які були опубліковані дисертанткою, тема роботи є актуальною і всі бачать, що здобувачка під час публічного захисту володіє матеріалом, має своє авторське бачення стосовно предмета дослідження. Відзначила, що її питання в рецензії щодо базової моделі розслідування вбивств, а саме щодо елементів, базової, універсальної методики розслідування не було випадковим – це у свій час у 2016 році було науковим пошуком в її дисертації, яка мала назву «Принципи криміналістичної методики у діяльності з розслідування злочинів» і з відповіді Ірини Володимирівни вона зрозуміла, що їхні наукові погляди стосовно зазначеного питання співпадають, тому зазначила, що дисертація Макогін Ірини Володимирівни є завершеною, змістовною, логічно побудованою роботою, а сформульовані в результаті здійсненого дослідження висновки та пропозиції є науково значимими та актуальними як для теорії криміналістики, так і для практичної діяльності з розслідування злочинів. Вказала, що на підставі викладеного підтримує думку колег, що дисертація Макогін Ірини Володимирівни «Методика розслідування вбивств, вчинених через необережність» відповідає всім вимогам, які висуваються до такого рівня досліджень, а авторка – Макогін Ірина Володимирівна, заслуговує на

присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Віктор ШЕВЧУК, д.ю.н., професор, завідувач кафедри криміналістики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, зауваження виклав у письмовій формі у наданому відгуку та оголосив під час виступу, у дискусії зазначив, що заслухавши доповідь дисертантки – шановної Ірини Володимирівни, заслухавши виступи офіційного опонента, рецензентів, відповіді дисертантки, можна зробити висновок, що дійсно здобувачка оволоділа і науковою термінологією, вирішила ті завдання, які були поставлені в дисертаційному дослідженні, і зазначив, що запропоноване дисертаційне дослідження «Методика розслідування вбивств, вчинених через необережність» є важливим кроком та внеском як в розвиток криміналістичної науки, так і правозастосовної практики, що є досить важливим, підкреслив, що деякі питання звучали переконливо, деякі питання та відповіді залишили певні побажання в майбутньому продовжувати тему дослідження, продовжувати розвивати її та отримати монографічне дослідження, враховуючи проведене публічне обговорення проблем та врахувати авторське бачення тих проблем, які звучали як дискусійні, що є досить важливим. У загальному вказав, що представлена дисертаційна робота є кваліфікаційною науковою працею та такою роботою, яка виконана особисто здобувачкою, вирішує важливе наукове завдання, є актуальним, завершеним та таким, що має як теоретичну, так і практичну значущість, відрізняється елементами новизни, поставлене наукове завдання виконано на належному рівні, дисертація свідчить про те, що здобувачка оволоділа методологією наукової діяльності. Висловив думку, що дисертація відповідає вимогам, які ставляться до такого роду робіт, а її авторка – Макогін Ірина Володимирівна на основі публічного захисту заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Микола ЯНКОВИЙ, к.ю.н., професор, професор кафедри кримінального процесу та криміналістики Одеського державного університету внутрішніх справ, зауваження виклав у письмовій формі у наданому відгуку та оголосив під час виступу, у дискусії відмітив те, що зміст дисертації відображає глибоке розуміння здобувачкою досліджуваної проблематики, володіння широким колом джерел, застосування сучасних методів наукового аналізу та здатність до формування нових підходів до розв'язання складних прикладних та теоретичних завдань. Вказав, що дисертація якісна, є науковий підхід, наукова новизна сформована у відповідності до завдань, методологія дослідження прописана – основа наукової роботи, що свідчить про те, що дослідження Макогін Ірини Володимирівни має подальшу перспективу, зазначив, що текст роботи викладено українською мовою, доступним для сприйняття стилем, з дотриманням правил сучасної граматики та орфографії, дисертантка впевнено відповідала на питання, переконливо аргументувала свою думку, дослідження виконано на основі діючого законодавства та відповідної юридичної літератури. Висловив думку, що Ірина Володимирівна впоралася з поставленими завданнями та продемонструвала глибоке знання проблеми, вміння логічно мислити та робити обґрунтовані

висновки, тема розкрита належним чином в достатньому для дисертаційної роботи обсязі. Позитивним в роботі відмітив те, що здобувачка спонукає науковців до дискусії, а це ще раз підкреслює те, що робота виконана на належному рівні та має практичний інтерес. Констатував, що дисертаційна робота, підготовлена здобувачкою – Макогін Іриною Володимирівною, містить наукові положення, які мають істотне значення для галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» та свідчить про особистий внесок здобувачки в науку. Погодився з думкою колег, що Ірина Володимирівна Макогін заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право». Зазначив, що буде голосувати «за».

Результати відкритого голосування:

«За» - 5 членів ради,

«Проти» - немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Ірині МАКОГІН ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова

разової спеціалізованої вченої ради

Олена САМОЙЛЕНКО

